

OP-Asuntoluottopankki Oyj

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2016

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	1
Tuloslaskelma ja tase	9
Rahavirtalaskelma	10
Oman pääoman muutoslaskelma	11
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	13
Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	22
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	29
Allekirjoitukset	44
Tilintarkastuskertomus	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on osa OP Ryhmää, ja sen rooli on yhdessä OP Yrityspankki Oyj:n kanssa vastata OP:n varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. OPA vastaa ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. OP:lla ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa, vaan osuuspankit hoitavat asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti.

Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA joko ostaa OP Ryhmän jäsenpankeilta tai merkitsee väliluottoa ottaneiden pankkien taseista.

OP:n väliluotot ja luottokanta kasvoivat 10 892 miljoonaan euroon (10 354)*. Luottokantaa ostettiin vuonna 2016 yhteensä 1 294 miljoonalla eurolla.

Tammi–joulukuussa OPA laski liikkeeseen yhden kansainvälisille pääomamarkkinoille suunnatun kiinteäkorkoisen kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan, joka sai luottoluokittajilta korkeimmat luokitukset. Toukokuussa liikkeeseen lasketusta 7 vuoden mittaisesta ja nimellisarvoltaan 1 250 miljoonan euron lainasta välitettiin osuuspankeille 1 119 miljoonalla eurolla väliluottoja.

Keskinäinen vastuu

Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP Osuuskunta), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhdessä omistavat yli puolet. Yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. OP Osuuskunnan jäseniä olivat 31.12.2016 yhteensä 173 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj ja OP-Prosessipalvelut Oy. Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Yhteenliittymään kuuluvat yritykset ovat lain mukaan keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin. Yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta on velvollinen suorittamaan tarvittaessa tukitoimena jäsenpankille määrän, joka on tarpeen jäsenpankin selvitystilän estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenpankin niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenpankin varoista.

Jäsenpankki on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenpankille tukitoimena taikka toisen jäsenpankin velkojalle maksuna eräänntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenpankilta. Jäsenpankilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenpankin vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenpankin puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenpankkien kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjan haltijalla on lain kiinnitysluottopankkitoiminnasta 25 §:n mukaisesti OP:n selvitystilän tai konkurssin estämättä oikeus saada suoritus koko joukkovelkakirjalainan laina-ajalta sopimusehtojen mukaisesti joukkovelkakirjalainan vakuudeksi merkityistä varoista ennen muita saatavia.

*) Suluissa on vertailulukuvuodelta 2015. Tuloslaskelma- ja muiden kertymätyyppisten lukujen osalta vertailuna on tammi–joulukuun 2015 luku. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten lukujen osalta vertailuna on edellisen tilinpäätöksen (31.12.2015) luku.

Tuloskehitys

OPAn keskeiset tuloserät kehittyivät vuonna 2016 seuraavasti:

teur	1-12/2016	1-12/2015
Tuotot		
Korkokate	76 171	73 355
Nettopalkkiotuotot	-47 757	-43 361
Sijoitustoiminnan nettotuotot	7	22
Liiketoiminnan muut tuotot	22	1
Yhteensä	28 443	30 016
Kulut		
Henkilöstökulut	321	382
Poistot ja arvonalentumiset	836	716
Liiketoiminnan muut kulut	4 243	3 821
Yhteensä	5 400	4 918
Saamisten arvonalentumiset	-400	210
Tulos ennen veroja	22 643	25 308

Yhtiön taloudellinen asema säilyi katsauskaudella vakaana. Koko vuoden tulos ennen veroja oli 22 643 tuhatta euroa (25 308).

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

OPAn taseen loppusumma oli vuoden lopussa 11 623 miljoonaa euroa (10 872). Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015
Tase	11 623	10 872
Saamiset asiakkailta	9 040	9 610
Saamiset luottolaitoksilta	2 305	988
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 278	9 003
Velat luottolaitoksille	1 888	1 375
Oma pääoma	374	372
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	0	1

Pankin väliliuotot ja luottokanta kasvoivat tammi-joulukuussa 10 892 miljoonaan euroon (10 354). Tilikauden aikana luottokantaa kasvatettiin ostamalla asuntovakuudellisia luottoja OP Ryhmän jäsenpankeista OPAn taseeseen yhteensä 1 294 miljoonalla eurolla.

Kotitalouksien osuus luottokannasta oli joulukuun lopussa 99,8 prosenttia (99,8) ja yhteisöasiakkaiden 0,2 prosenttia (0,2). OPAn ongelmasaamiset olivat vuoden lopussa 261 miljoonaa euroa (172).

Yleiseen liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 9 278 miljoonaa euroa (9 003). Joukkovelkakirjalainojen lisäksi OPA rahoitti toimintaansa OP Yrityspankki Oyj:stä nostetuilla rahoitusluotoilla. Katsauskauden lopussa rahoitusluottojen määrä oli 1 888 miljoonaa euroa (1 375).

OPA on suojannut luottosalkkunsu karkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien luottojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjalainojen kiinteät korot lyhyisiin markkinakorkoihin. OPAn korkojohdannaisportfolio oli yhteensä 17 815 miljoonaa euroa (18 323). Kaikki johdannaisopimukset on solmittu suojaustarkoituksessa ja niiden vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus on esitetty EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) mukaisesti. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus lasketaan käyttämällä luottoriskin sisäisten luokitusten menetelmää. Operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OPAn ydinvakavaraisuus (CET1) oli joulukuun lopussa 109,5 (140,2) prosenttia. Lakisääteinen minimi ydinvakavaraisuudelle (CET1) on 4,5 prosenttia ja vakavaraisuussuhteelle 8 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan ydinvakavaraisuudelle 7 prosenttiin ja vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin.

OPAn korkein omien varojen minimivaade määräytyy Basel I -lattian mukaan. OPAn omat varat ylittivät Basel I -lattian joulukuussa 29,1 miljoonalla eurolla.

Omat varat ja vakavaraisuus, teur	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma	373 622	371 937
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	373 622	371 937
Aineettomat hyödykkeet	-1 739	-2 575
Eläkevastuun ylikate	-67	-74
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-18 077	-20 288
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-2 612	-2 046
Ydinpääoma (CET1)	351 126	346 954
Ensisijainen pääoma (T1)	351 126	346 954
Omat varat yhteensä	351 126	346 954
Kokonaisriski		
Luotto- ja vastapuoliriski	286 845	219 560
Operatiivinen riski	33 898	27 846
Yhteensä	320 743	247 407
Suhdeluvut, %		
Ydinpääomien (CET1) vakavaraisuussuhde	109,5	140,2
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	109,5	140,2
Vakavaraisuussuhde	109,5	140,2
Basel I -lattia		
Omat varat	351 126	346 954
Basel I -lattian pääomavaatimus	322 066	324 461
Puskuri Basel I -lattiaan	29 120	22 493

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

Ydinpääoma
Kokonaisriski

Ensisijaisen lisäpääoman (Tier1) vakavaraisuussuhde, %

Ensisijainen lisäpääoma (Tier1)
Kokonaisriski

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä
Kokonaisriski

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2016	2015	2014
Oman pääoman tuotto (ROE), %	4,8	5,6	4,2
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,16	0,18	0,16
Omavaraisuusaste, %	3,21	3,42	3,64
Kulujen suhde tuottoihin, %	19	16	19

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskukaavat

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) uudet ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla ja ne vastaavat sisällöltään aikaisemmin esitettyjä tunnuslukuja.

Oman pääoman tuotto (ROE), %

Liikevoitto (-tappio) – Tuloverot* x 100
Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), %

Liikevoitto (-tappio) – Tuloverot* x 100
Taseen loppusumma keskimäärin
(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma x 100
Taseen loppusumma

Kulujen suhde tuottoihin, %

Henkilöstökulut + Poistot ja arvonalentumiset
 + Liiketoiminnan muut kulut _____ x 100
 Korkokate + Nettopalkkiotuotot + Sijoitustoiminnan
 nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan OPn strategiassa sekä riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta, riskinottokyvystä ja riskiasemasta hallitukselle.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinottokyky ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinottokykynsä mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillista.

Riskinottokyky

OPAn riskinottokyky säilyi hyvällä tasolla kertyneiden voittovarojen johdosta. Vakavaraisuussuhde oli 109,5 prosenttia (140,2). Oman pääoman tuotto oli 4,8 prosenttia (5,6).

OPAn vakavaraisuutta ei pyritä turvaamaan voittovaroja kerryttämällä, vaan OP Osuuskunta turvaa OPAn vakavaraisuuden. Kannattavuustason vaikuttaa OPAn hoitopalkkiopolitiikka. Palveluyhtiönä OPA ei pyri maksimoimaan tulostaan, vaan omistajan asettaman minimitason ylittävä kannattavuuspotentiaali ohjataan osuuspankeille maksettaviin hoitopalkkioihin.

Luottoriskiasema

OPAn luottokanta oli tilikauden lopussa 9 046 miljoonaa euroa. Luottokannan laatu on hyvä. Ongelmasaamisten yhteismäärä oli 261 miljoonaa euroa (172). Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää eräänntyneitä saamisia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä saamisia, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan ja niillä pyritään auttamaan asiakasta

selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Ongelmasaamisten kasvuun vaikutti lainanhoitojoustojen käytön lisäys. Osuuspankit pyrkivät toiminnallaan aktiivisesti löytämään ratkaisuja asiakkaiden väliaikaisten maksuvaikeuksien ylittämiseksi. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Yhtiö ei ole kirjannut merkittäviä arvonalentumisia tällä eikä aikaisemmillä tilikausilla.

Yhtiöllä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi luottolaitoslain asettaman 25 prosentin rajan pankin omista varoista. Luottokannan hajaantuneisuuden ja turvaavien vakuuksien ansiosta OPAn luottoriskiasema on erittäin vakaa.

Markkinariskit ja likviditeettiriski

Markkinariskeihin sisällytetään taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriski, hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottosprediriski ja markkinoiden likviditeettiriski. OPAssa ei ole valuuttakurssi-, luottospredi-, osake-, hyödyke-, kiinteistö- tai volatiliiteettiriskejä. Yhtiön käyttämät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet sekä käytettävät riskien seurantamenetelmät on määritelty hallituksen vahvistamassa markkinariskien hallinnan toimintaohjeessa.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen muutosten vaikutusta yhtiön tulokseen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. OPA on suojautunut korkoriskiltä koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntolainojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on turvata yhtiön kyky suoriutua maksuvelvoitteista vaarantamatta liiketoiminnan jatkuvuutta, kannattavuutta tai vakavaraisuutta. OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja rakenteellista rahoitusriskiasemaa seurataan säännöllisesti osana yhtiön vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OPAn hallitus seuraa säännöllisesti, että yhtiön korko- ja rahoitusriskiasema säilyy sen asettamien rajojen puitteissa.

Yhtiön korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevista luotoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille joukkovelkakirjalainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksu-aika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksu-aika. OPAn toiminta on koko tilikauden ajan ollut sekä korkovirta- että juoksu-aikatarkastelun osalta lainmukaista.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä. Operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyyttä. Operatiiviset riskit arvioidaan säännöllisesti ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kokonaisuutena kerran vuodessa.

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Henkilöstö ja palkitsemisjärjestelmät

OPAn palveluksessa oli katsauskauden lopussa viisi henkilöä. Yhtiö ostaa kaikki keskeiset tukipalvelut OP Osuuskunnalta ja sen konserniyhtiöiltä, mikä vähentää pankin oman henkilöstön tarvetta.

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Henkilöstörahasto on työntekijöiden pitkän tähtäimen palkitsemismuoto. Yhtiö maksaa henkilöstörahastolle voittopalkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaan. Rahaston jäsen voi nostaa rahasto-osuuksia rahaston säännöissä mainituin perustein.

Hallinto

Hallitus

Hallitus johtaa OPAn toimintaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain mukaan eivät kuulu varsinaiselle yhtiökokoukselle tai toimitusjohtajalle. Hallitus päättää strategiasta ja keskeisistä liiketoimintatavoitteista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallituksen kokoonpano:

Puheenjohtaja	Harri Luhtala	Talusojohtaja, OP Osuuskunta
Jäsenet	Elina Ronkanen-Minogue	Tasehallinnan ja Keskuspankin johtaja, OP Osuuskunta
	Hanno Hirvinen	Group Treasurer, OP Yrityspankki Oyj

OPAn yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kahdeksan jäsentä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä kolme. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan siten, että toimikausi alkaa valinnasta päättäneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy uuden hallituksen valinnan toimittavan yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsen on velvollinen eroamaan viimeistään 65 vuotta täytettyään. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 13.

Toimitusjohtaja

OPAn toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava yhtiön päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

OPAn toimitusjohtaja on Lauri Iloniemi ja hänen varahenkilönään toimii Hanno Hirvinen.

Erillinen selvitys OPAn hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavissa internetsivuilla www.op.fi.

Tarkastustoiminta

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin vuoden 2016 yhtiökokouksessa Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana on toiminut KHT Raija-Leena Hankonen.

Yhtiön sisäisen tarkastuksen hoitaa OP Osuuskunnan sisäinen tarkastus.

Tulevaisuuden näkymät

Pankin vakavaraisuuden arvioidaan pysyvän vahvana, riskiaseman vakaana ja luottosalkun laadun hyvänä. Tämä mahdollistaa uusien kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskun vuonna 2017.

HALLITUKSEN ESITYS VUOSITULOKSEN KÄSITTELEMISESTÄ

OP-Asuntoluottopankin oma pääoma 31.12.2016

+ Osakepääoma	60 000 000,00
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	245 000 000,00
+ Tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto	18 077 434,60
+ Edellisten tilikausien tulos	50 544 554,25
Yhteensä	373 621 988,85

Jakokelpoiset varat olivat 311 882 521,46 euroa.

Tilinpäätöksen 31.12.2016 mukaan yhtiön voitonjakokelpoiset varat, joihin sisältyy tilikauden voitto/tappio 18 077 434,60 euroa, olivat yhteensä 66 882 521,46 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 118,00 euroa osakkeelta eli yhteensä 9 037 856,00 euroa ja osingonjaon jälkeen jätetään 59 584 132,85 euroa kertyneisiin voittovaroihin. Yhtiön jakokelpoiseen pääomaan jää 302 844 665,46 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TULOSLASKELMA

Euroa	Liitetieto	2016	2015
Korkokate	3	76 171 487,53	73 354 717,01
Nettopalkkiotuotot	4	-47 757 007,95	-43 361 368,58
Sijoitustoiminnan nettotuotot	5	6 965,96	22 053,44
Liiketoiminnan muut tuotot		21 877,65	958,95
Tuotot yhteensä		28 443 323,19	30 016 360,82
Henkilöstökulut	6	321 457,91	381 848,37
Poistot ja arvonalentumiset	7	835 860,83	715 635,12
Liiketoiminnan muut kulut	8	4 243 078,08	3 820 707,29
Kulut yhteensä		5 400 396,82	4 918 190,78
Saamisten arvonalentumiset	9	-399 773,42	210 083,03
Tulos ennen veroja		22 643 152,95	25 308 253,07
Tuloverot	10	4 565 718,35	5 020 391,46
Tilikauden tulos		18 077 434,60	20 287 861,61

Tulos/osake (EPS), eur

236,02

264,88

Tilikauden tulos / osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana

LAAJA TULOSLASKELMA

Euroa	2016	2015
Tilikauden tulos	18 077 434,60	20 287 861,61
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteiseksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-137 670,00	231 442,00
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista eristä	27 534,00	-46 288,40
Tilikauden laaja tulos yhteensä	17 967 298,60	20 473 015,21

TASE

Euroa	Liitetieto	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset luottolaitoksilta	11	2 304 556 342,67	988 489 543,67
Johdannaissopimukset	12	220 461 197,50	192 206 226,75
Saamiset asiakkailta	13	9 039 563 206,58	9 610 251 915,81
Sijoitusomaisuus	14	40 000,00	40 000,00
Aineettomat hyödykkeet	15	1 739 467,39	2 575 328,22
Muut varat	16	56 211 732,60	78 823 185,74
Verosaamiset	17	459 537,36	0,00
Varat yhteensä		11 623 031 484,10	10 872 386 200,19
Velat luottolaitoksille	18	1 888 000 000,00	1 375 000 000,00
Johdannaissopimukset	19	6 233 124,96	12 970 534,93
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	20	9 277 800 982,69	9 002 668 803,49
Muut velat	21	77 375 387,60	108 484 908,50
Verovelat	17	0,00	1 325 335,66
Velat yhteensä		11 249 409 495,25	10 500 449 582,58
Oma pääoma			
Omistajien osuus			
Osakepääoma		60 000 000,00	60 000 000,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto		245 000 000,00	245 000 000,00
Kertyneet voittovarot		68 621 988,85	66 936 617,61
Oma pääoma yhteensä	22	373 621 988,85	371 936 617,61
Velat ja oma pääoma yhteensä		11 623 031 484,10	10 872 386 200,19

RAHAVIRTALASKELMA

teur	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	18 077 435	20 287 862
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	12 649 383	9 371 979
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-517 537 798	-1 005 090 399
Saamiset luottolaitoksilta	-1 109 400 000	-733 369 200
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	569 250 748	-282 944 949
Muut varat	22 611 453	11 223 749
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	481 862 945	-143 399 150
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	513 000 000	-130 000 000
Muut velat	-31 137 055	-13 399 150
Maksetut tuloverot	-6 323 057	-3 361 560
Saadut osingot	6 682	22 457
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-11 264 411	-1 118 829 709
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-681 121
B. Investointien rahavirta yhteensä		-681 121
Rahoituksen rahavirrat		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	1 243 487 500	1 260 581 514
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-1 010 000 000	
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-16 392 063	-4 995 813
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	217 095 437	1 255 585 701
D. Valuuttakurssien muutosten vaikutus rahavaroihin	-88	-404
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C+D)	205 830 938	136 074 468
Rahavarat tilikauden alussa	245 120 344	109 045 876
Rahavarat tilikauden lopussa	451 787 143	245 120 344
Rahavarojen muutos	206 666 799	136 074 468
Saadut korot	107 476 300	117 954 020
Maksetut korot	39 918 659	46 723 641
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa		
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	88	404
Saamisten arvonalentumiset	404 770	-206 902
Muut	12 244 498	8 862 842
Oikaisut yhteensä	12 649 383	8 656 344
Rahavarat		
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	451 787 143	245 120 344
Rahavarat yhteensä	451 787 143	245 120 344

OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

teur	Osake- pääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015	60 000	245 000	51 459	356 459
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto				
Tilikauden tulos			20 288	20 288
Tilikauden muut laajan tuloksen erät			185	185
Voitonjako			-4 996	-4 996
Oma pääoma 31.12.2015	60 000	245 000	66 937	371 937

		Osake- pääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016	22	60 000	245 000	66 937	371 937
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto					
Tilikauden tulos				18 077	18 077
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				-110	-110
Voitonjako				-16 282	-16 282
Oma pääoma 31.12.2016		60 000	245 000	68 622	373 622

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkokate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Sijoitustoiminnan nettotuotot
6. Henkilöstökulut
7. Poistot ja arvonalentumiset
8. Liiketoiminnan muut kulut
9. Saamisten arvonalentumiset
10. Tuloverot

Varoja koskevat liitetiedot

11. Saamiset luottolaitoksilta
12. Johdannaissopimukset
13. Saamiset asiakkailta
14. Sijoitusomaisuus
15. Aineettomat hyödykkeet
16. Muut varat
17. Verosaamiset

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

18. Velat luottolaitoksille
19. Johdannaissopimukset
20. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
21. Muut velat
22. Oma pääoma

Muut tasetta koskevat liitetiedot

23. Taseen luokittelu
24. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Vastuusitoumuksia ja johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

25. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
26. Vuokrasopimukset
27. Johdannaissopimukset

Muut liitetiedot

28. Henkilöstö ja lähipiiri
29. Muuttuva palkitseminen
30. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Riskienhallinnan liitetiedot

31. Omat varat ja vakavaraisuus
32. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot
33. Vastuut
34. Vastuut sektoreittain
35. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
36. Vastuut luottokelpoisuusluokittain
37. Varainhankinnan rakenne
38. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
39. Rahoitusriski
40. Rahoitusvarojen ja -velkojen alle vuoden maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
41. Korkoriski
42. Kiinteistöriski

LIITE 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on kiinnitysluottopankkitoimintaa Suomessa harjoittava luottolaitos.

Yhtiö on osa osuuspankkien yhteenliittymää (OP Ryhmä), jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista.

OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaa keskusyhteisöstä erillinen, OP Osuuskunnan kokonaan omistama palveluyhtiö OP-Palvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösperiaatteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi OP Osuuskunta on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita tilinpäätöksen laatimisesta. Osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja talletuspankkien yhteenliittymästä annettujen lakien mukaisesti OP Osuuskunnan johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista.

OPAn kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite on Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Jäljennös OPAn tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.op.fi tai yhtiön toimipisteestä käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPA kuuluu OP Ryhmään, jonka konsernitilinpäätökseen OPAn tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPAn hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 2.2.2017.

LAATIMISPERUSTA

OPAn tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2016. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1606/2002 mukaisesti. OPAn liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Tuloskaavan ryhmittelyä on uudistettu tilinpäätöksessä 1.1.–31.12.2016. Vertailutiedot on oikaistu uuden ryhmittelyn mukaiseksi. Uudella ryhmittelyllä ei ole vaikutusta tilikauden tulokseen. Uudesta ryhmittelystä johtuvat muutokset ovat seuraavat:

- Korkokatetta arvonalentumisen jälkeen ei esitetä erikseen.
- Saamisten arvonalentumiset on esitetty omalla rivillään kulujen jälkeen.
- Aikaisemmin omalla rivillään esitetty kaupankäynnin nettotuotot on yhdistetty sijoitustoiminnan nettotuottoihin.
- Kulut on jaettu henkilöstökuluihin, poistoihin ja liiketoiminnan muihin kuluihin. Aikaisemmin kulut jaettiin henkilöstökuluihin, muihin hallintokuihin ja liiketoiminnan muihin kuluihin.

OPA otti käyttöön vuonna 2016 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IAS 1-standardin muutoksella pyrittiin parantamaan tilinpäätösten ymmärrettävyyttä keskittymällä olennaisten ja paremmin liiketoimintaa kuvaavien erien esittämiseen. Käyttöön otettu uusi tuloskaava kuvastaa liiketoimintaa vanhaa tuloskaavaa paremmin.
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2012–2014 (sovellettava pääosin 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements-menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienemmät muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.
- Lisäksi standardeihin IAS 16 ja IAS 38 on tehty muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.1.2016. Muutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

OPAn tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta johdannaissopimuksia ja suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa.

Tuloslaskelman ja taseen luvut esitetään euroina ja sentteinä, muut tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3)

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- velallisen konkurssi tai muu uudelleenjärjestely tulee todennäköiseksi
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä

Lisäksi oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen taseessa

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu.

Luotot kirjataan OPAn taseeseen silloin kun ne on myönnetty suoraan OPAn taseesta tai kun osuuspankki on myynyt luotot OPALLE markkinahintaan ja luottojen luotto-, korko ja rahoitusriski on siirtynyt OPALLE myynnin yhteydessä. Nämä luotot esitetään tase-erässä Saamiset asiakkailta.

Luotto ei siirry OPAn taseeseen lain kiinnitysluottopankkitoiminnassa (688/2010) mukaisessa ns. väliluottomallissa, jossa OPA laskee liikkeeseen asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja ja myöntää saaduilla varoilla osuuspankeille väliluoton, joka esitetään tase-erässä saamiset luottolaitoksilta. Väliluottomallissa osuuspankin asuntovakuudellisen luoton luotto-, korko-, tai rahoitusriski ei siirry OPALLE, mutta se merkitään OPAn liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

Lainat ja muut saamiset, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ja muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kaupantekopäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä.

Ne rahoitusvarat ja -velat, joissa OPALLA on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti, nettoutetaan taseessa.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osilta. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintamenuon, joka on annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa.

Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti lainoista ja saamisista. Jos lainoihin ja saamiin kuuluvista rahoitusvaroista ei ole tarpeen tehdä saamiskohtaista arvonalentumista, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet, mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Malli on johdettu vakavaraisuuslaskennassa käytetystä odotetun tappion -mallista, johon on tehty oikaisuja vastaamaan IFRS-vaatimuksia. Taloudellisen pääomavaateen mallissa käytetyistä PD- ja LGD-estimaateista on purettu vakavaraisuudelle asetetut viranomaisrajat sekä pitkän aikavälin suhdannesopeutusta, jotta ne vastaavat paremmin nykyistä suhdannevaihetta. Mallissa tappion aiheuttavan tapahtuman toteutuminen mitataan ns. havainnointiviiveen avulla. Havainnointiviive perustuu asiakassegmenteittäin OPAn arvonalentumisprosessiin, joka kuluu tappion aiheuttamasta tapahtumasta luoton saamiskohtaiseen arvonalentumistestaukseen. Lisäksi mallissa saamiset on luokiteltu asiakassegmenteittäin luottoriski-ominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan asiakassegmenteittäin odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan havainnointiviive sekä vakuuksien diskontatut nykyarvot.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytyksia lainaehtoihin, esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Tällaiset uudelleenneuvotellut luotot raportoidaan ongelmassaamisina. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja lisäävät siten ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Lisäksi niillä on vaikutusta luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Jos asiakas on pysynyt uudessa maksusuunnitelmassa eikä asiakkaan vastuista ole kirjattu saamiskohtaista arvonalennusta, se poistuu ongelmassaamisten ryhmästä kahden vuoden kuluttua. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Saamiskohtainen sekä ryhmäkohtainen arvonalentuminen kirjataan erillisiä vähennystilejä käyttäen, jotka esitetään saamisten tase-erän vähennyksenä. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai lainan ehtoja muutetaan merkittävästi (esim. uudelleenrahoitus). Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluihin lainan arvioidulle juoksuajalle.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin. OPA käyttää johdannaisia vain suojaavassa tarkoituksessa. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon. OPAssa on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi.

Suojausperiaatteiden mukaisesti OPAssa voidaan suojautua korkoriskiltä, soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tekohetkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumenttina käytetään koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennan suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Korkokate (luotot ja omat emissiot).

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–6 vuotta.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatusta varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruisen korkoprosentti.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluiksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

OPAn työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP-Eläkekassassa. Työntekijöiden lisäeläketurva on järjestetty OP-Eläkesäätiön kautta.

OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoidulta osin ovat etuusperusteisia järjestelyjä. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuusperusteisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole. Etuusperusteisen eläkejärjestelyn muuttaminen tai supistaminen kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellä.

Etuusperusteiset järjestelyt OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuusperusteisissa järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyväällä arvolla.

Etuusperusteisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuusperusteisyyksikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättämispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia erä muihin laajan tuloksen eriin ei näitä erä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

Henkilöstörahasto

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot. Vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

TULOVEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyn, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumisen testaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus.

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankintarvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvomuutos käyvän arvon suojauksessa
Nettopalkkiotuotot	Palkkiotuotot ja -kulut
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, osakeperusteiset henkilöstöetuudet, eläkekulut, henkilösivukulut
Liiketoiminnan muut kulut	Toimistokulut, atk-kulut, muut hallintokulut, viranomaismaksut, vuokrat ja muut kulut

SEGMENTTIRAPORTOINTI

OPA harjoittaa vain asuntorahoitusta, minkä vuoksi segmenttiraportointia ei esitetä.

JOHDON HARKINTAA EDellyttävät LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Saamisten arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon todennäköisistä tulevista rahavirroista lainakohtaisesti. Saamisryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin, jossa tulevia todennäköisiä tappioita oikaistaan havainnointiviiveen avulla, jotta saadaan arvioitua tilinpäätöspäivänä syntyneiden, mutta ei vielä raportoitujen tappioiden määrä. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan havainnointiviiveen pituuden määrittämiseen.

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut seuraavia tulevia merkittäviä standardimuutoksia:

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). OPA soveltaa IFRS 9 -standardia ensimmäisen kerran 1.1.2018.

Standardin soveltamisen määrällistä vaikutusta vuoden 2018 tilinpäätöksiin ei voida vielä luotettavasti arvioida, sillä se riippuu silloin hallussa olevasta rahoitusinstrumenttien määrästä, sen aikaisesta taloudellisesta tilanteesta sekä tehtävistä laskentaperiaatteiden valinnasta ja johdon harkinnasta. Uusi standardi edellyttää OPAn rahoitusinstrumenttien laskenta- ja seurantaprosessien läpikäyntiä, joihin tehtävät muutokset eivät ole vielä valmiit. OPA arvioi alustavasti IFRS 9 siirtymän vaikutuksia seuraavasti:

Luokittelu ja arvostaminen

IFRS 9:n mukainen rahoitusinstrumenttien luokittelu perustuu liiketoimintamalliin, jonka mukaan rahoitusvaraa hallinnoidaan sekä sen sopimuksen mukaisesti rahavirtaominaisuuksiin.

Silloin kun portfolion liiketoimintamallin tavoitteena on vieraan pääoman ehtoisten rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi tai jos tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myymällä rahoitusvaroja, luokittelu tapahtuu sopimukseen perustuvien rahavirtaominaisuuksien perusteella. Tällöin sopimukseen perustuvat rahavirrat, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, ovat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Nämä rahoitusvarat luokitellaan IFRS 9 -standardissa joko jaksotettuun hankintamenoan arvostettavaksi tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavaksi. Suurin osa OPAn vieraan pääoman ehtoista rahoitusvaroista sisältyy em. portfolioihin.

Muut liiketoimintamallit esim. silloin kun tavoitteena on rahavirtojen realisointi myymällä vieraan pääoman ehtoisia rahoitusvaroja, johtaa niiden käypään arvoon tulosvaikutteiseen arvostamiseen.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit luokitellaan pääsääntöisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin.

IFRS 9 -standardi poistaa IAS 39:n mukaiset eräpäivään asti pidettävät-, lainat ja muut saamiset- sekä myytävissä olevat luokat.

Arvonalentuminen

IFRS 9 korvaa nykyisen ns. toteutuneen tappion mallin tulevaisuuteen suuntautuvalla odotetun tappion arvonalentumismallilla. Malli sisältää huomattavan määrän arvioita siitä, miten taloudellisissa tekijöissä tapahtuvat muutokset vaikuttavat odotetun tappion määrään, joka lasketaan todennäköisyyksillä painotettuna.

Odotettu tappio lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista tase-eristä sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista.

Odotettu tappio lasketaan:

- määrään, joka vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita tai
- määrään, joka vastaa koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita

Odotettu tappio lasketaan koko voimassaoloajalta silloin kun rahoitusvaroihin liittyvä luottoriski on raportointipäivänä lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen. Muissa tapauksissa lasketaan 12 kuukauden odotettu tappio.

OPA suunnittelee hyödyntävänsä odotetun tappion mallintamisessa mahdollisimman paljon nykyisiä vakavaraisuudessa sekä taloudellisen pääoman laskennassa käytettyjä IRBA-malleja. Malleja muokataan IFRS 9 sopiviksi mm. poistamalla niistä vakavaraisuudessa viranomaisten asettamat lattiatasot. Malleista johdetaan 12 kuukauden riskiparametrien lisäksi koko voimassaoloajan riskiparametrit. Odotettu tappio suunnitellaan laskettavaksi käyttäen riskiparametreja ja kaavalla PDxLGDxEAD suurimmalle osalle portfolioista. Maksukyvyttömyyden (default) määritelmässä suunnitellaan käytettävän

yhtenäistä määritelmää vakavaraisuuslaskennan kanssa. Lisäksi laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita.

Luottoriskin merkittävää muutosta tarkastellaan portfolioittain ottaen huomioon sekä laadullisia että määrällisiä kriteereitä. Luottoriskin merkittävää muutosta arvioidaan mm. PD:n suhteellisesta muutoksesta. Luottoriskin katsotaan lisääntyneen merkittävästi viimeistään silloin kun maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää. Lopullista kriteeristöä luottoriskin merkittävästä kasvusta ei ole vielä päätetty.

IFRS 9:n mukaisen odotetun tappion varauksen arvioidaan kasvavan merkittävästi nykyisestä ja se vaihtelee portfolioittain. Varaus pienentää siirtymähetkellä omaa pääomaa. Varauksen kasvu johtuu koko voimassaoloajalta lasketun tappion määrän kasvusta, makroekonomisten tekijöiden sisällyttämisestä malliin sekä varauksen piiriin tulevista uusista tase- ja taseen ulkopuolisista eristä, kuten saamistodistuksista ja luottositoumuksista. Myöhemmillä tilikausilla varauksen odotetaan olevan suhdanneherkkä ja lisäävän OPAn tulosvolatiliteettia. Odotetun tappion varauksen kasvulla ei kuitenkaan odoteta olevan merkittävää vaikutusta OPAn vakavaraisuuteen koska IFRS 9 mukaisen odotetun tappion varauksen ei odoteta ylittävän vakavaraisuudessa laskettua odotettua tappiota ja käytettyjen lattiatasojen vaikutusta.

Suojauslaskenta

IFRS 9 siirtymässä voidaan päättää, jatketaanko IAS 39 mukaista suojauslaskentaa vai siirrytäänkö IFRS 9 mukaiseen suojauslaskentaan. OPA ei ole vielä tehnyt päätöstä siirtymisestä IFRS 9 mukaiseen suojauslaskentaan.

Siirtymäsäännöt

OPA hyödyntää IFRS 9 sallimaa mahdollisuutta olla oikaisematta aikaisempien vuosien vertailulukuja luokittelussa ja arvostamisessa (sis. arvonalentuminen) tapahtuneiden muutosten osalta. Muutoksilla oikaistaan kertyneitä voittovaroja 1.1.2018.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi ei vaikuta rahoitusinstrumenttien tuloutukseen vaan koskee lähinnä erilaisia palkkiotuottoja. Standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyisen IAS 18 -standardin. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa tai tiettyä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. IFRS 15 -standardin alaisten asiakassopimusten saamisesta aiheutuvat lisämenot ja sopimuksen täyttämistä aiheutuvat menot aktivoidaan taseeseen standardin kriteereiden täytyessä. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. Tämän hetkisen arvion perusteella OPA siirtyy noudattamaan IFRS 15 -standardia kertyneen vaikutuksen menetelmällä, eikä vertailukautta oikaista, mutta oma pääoma oikaistaan 1.1.2018. Lisäksi esitetään IFRS 15 -standardin soveltamisesta kunkin tilinpäätöksen erään vaikuttaneet määrät. IFRS 15 -standardi koskee OPAssa pääosin efektiivisen koron laskentaan kuulumattomia palkkioita. IFRS 15 -standardiin siirtymällä ei uskota olevan merkittävää taloudellista vaikutusta.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen IAS 17 Vuokrasopimukset -standardin. IFRS 16 -standardiin siirtymällä ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

Muut standardit

Standardeihin IAS 7 ja IAS 12 tehdyt muutokset tulevat voimaan 1.1.2017. Muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

LIITE 2. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinottokykyyn. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän liiketoimintasegmenttien ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa sekä riskinoton ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

1.1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinottokyky ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto kykynsä mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskilajien ja liiketoimintojen edellyttämän pääoma- ja likviditeettitarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti
- pääoman ja likviditeetin kohdentamisen suunnitelmallisesti liiketoimintasegmentteittäin nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan.

OPAn palkitsemisjärjestelmä ei kannusta liialliseen riskinottoon. Palkitsemisjärjestelmässä otetaan huomioon OP Ryhmän vakavaraisuus ja kannattavuus.

1.2 Riskien tunnistaminen, arviointi, mittaus ja rajaus

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessiin sisältyy liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskien jatkuva tunnistaminen ja arviointi. Uusien tuotteiden, palvelujen, liiketoimintamallien ja järjestelmien riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa.

Mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä, jotka keskusyhteisön johtokunta asettaa. Johtokunta on asettanut OPALLE vakavaraisuuslimiitin.

OPAn omia varoja arvioidaan suhteessa taloudelliseen pääomavaateeseen sekä nykyisiin ja ennakoitavissa oleviin sääntelypohjaisiin vähimmäispääomavaatimuksiin. Arvioinnissa hyödynnetään myös stressitestien tuloksia.

Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta seuraa OPAn riskiaseman ja riskinotto kyvyn kehitystä. Se raportoi säännöllisesti havainnoistaan ja arvioistaan OPAn hallitukselle, keskusyhteisön johtokunnalle sekä keskusyhteisön hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnalle.

1.3 Taloudellinen pääomavaade

Taloudellinen pääomavaade on OP Ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeistä syntyvät mahdolliset vuotuiset tappiot 99,97 prosentin todennäköisyydellä. Taloudellinen pääomavaade lasketaan riskilajikohtaisilla malleilla, joiden tulokset yhdistetään ottaen huomioon riskilajien väliset korrelaatiot ja näistä johtuvat hajautushyödyt.

Taloudellinen pääomavaade jakautuu määrällisiin riskeihin sekä laadullisiin, ns. arvioitaviin riskeihin. Määrällisiä riskejä OPAssa ovat luottoriski sekä pankkitoiminnan korko- ja osakeriski. Arvioitavat riskit sisältävät operatiivisen riskin. OPAn taloudellisesta pääomavaateesta yli 80 prosenttia muodostuu luottoriskeistä.

1.4 Pääomahallinta

Pääomahallinnan tavoitteena on kaikissa tilanteissa ennakoivasti ohjata ja varmistaa, että OPAn vakavaraisuus täyttää asetetut tavoitteet ja viranomaisvaateet ja siten varmistaa toiminnan jatkuvuus. Pääomasuunnitelmalla arvioidaan pääomien riittävyyttä ja varmistetaan ennakoivasti OPAn vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Pääomasuunnitelma sisältää muun muassa vakavaraisuutta koskevat määrälliset ja laadulliset tavoitteet, ennakoitujen muutokset omissa varoissa ja pääomavaateissa, varautumissuunnitelman sekä vakavaraisuuden seuranta- ja ohjausmenettelyt valmiustasoin.

OPA vastaa ensisijaisesti itse vakavaraisuudestaan ja asettaa vakavaraisuudelleen tavoitetasot ja limiitit keskusyhteisön ohjeistuksen mukaan.

2 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi

OPAssa noudatetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamia OP Ryhmän riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteita. Periaatteet linjaavat, miten ryhmän riskinottoa ohjataan, rajataan ja valvotaan sekä miten riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessi järjestetään.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta, riskinottokyvystä ja riskiasemasta hallitukselle.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskienhallinta on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinta painottuu ennaltaehkäisevään työhön, varautumiseen ja ennakoivaan riskiaseman analysoimiseen. Tavoitteena on turvata ryhmän ja sen yhteisöjen riittävän riskinottokyvyn säilyminen ja varmistaa, ettei liiketoiminnan riskinotto vaaranna kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta, toiminnan jatkuvuutta tai strategisten tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallinta vastaa myös riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Riskiraportoinnin riippumattomuus toteutuu myös sillä, että keskusyhteisö teettää mitattavia riskejä koskevat raportit OPAlle keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

OP Ryhmän sisäinen tarkastus avustaa OPAn hallitusta ja johtoa tarkastuksilla, joissa arvioidaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden toteutumista, riskienhallinnan laatua, raportoinnin luotettavuutta, lakien ja ohjeiden noudattamista sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

3 OPAn riskit

Alla olevassa taulukossa on kuvattu OPAn merkittävimmät riskit. Taulukon jälkeisissä kappaleissa on kuvattu riskien luonnetta ja niiden hallintakeinoja.

Strategiset riskit	Riski, joka syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta.
Operatiiviset riskit	Riski taloudellisesta tappiosta tai muista haitallisista seuraamuksista, jotka syntyvät riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Operatiivisiin riskeihin kuuluvat myös ICT-, turvallisuus-, tietoturva-, menettelytapa- ja malliriskit.
Compliance-riski	Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen, asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen tai eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
Maineriski	Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka johtuu negatiivisesta julkisuudesta tai on seurausta jonkin riskin toteutumisesta.
Luottoriskit	Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Riskiä muiden vastapuolen velvoitteiden täyttämättä jättämisestä kutsutaan myös vastapuoliriskiksi.
Markkinariskit	Markkinariskit muodostuvat korkoriskistä ja sijoitustoiminnan markkinariskeistä.
Likviditeettiriskit	Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä, rakenteellisesta rahoitusriskistä ja varainhankinnan keskittymäriskistä.

4 Strategiset riskit

Strategisia riskejä hallitaan analysoimalla riskejä strategian laatimisen yhteydessä sekä seuraamalla ja analysoimalla jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja strategian toteutumista. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, markkina-alueiden kehityksestä ja kilpailutilanteesta. OPAn strategisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti.

5 Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnalla pyritään varmistamaan, että operatiivinen toiminta on järjestetty asianmukaisesti eikä riskeistä aiheudu ennalta arvaamattomia taloudellisia menetyksiä tai muita haitallisia seuraamuksia, kuten maineen menetystä. Operatiivisten riskien hallintaan ja sisäiseen valvontaan myönteisesti suhtautuvaa yrityskulttuuria ylläpidetään ja vahvistetaan jatkuvasti.

Operatiivisille riskeille asetettu tavoitetaso on maltillinen. Operatiivisten riskien hallinnassa keskeisintä on riskien tunnistaminen ja arviointi sekä kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuuden ja riittävyyden arviointi. Uusien liiketoimintamallien (ml. ulkoistukset), tuotteiden ja palveluiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa. OP Ryhmässä tarjotaan asiakkaille vain tuotteita ja käytetään liiketoimintamalleja, jotka on hyväksytty ryhmätasolla. Liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaaviin riskeihin varaudutaan jatkuvuussuunnittelulla. Jatkuvuussuunnittelu muodostaa pohjan myös valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin varautumiselle. Jatkuvuussuunnitelmia testataan laadittujen testaussuunnitelmien mukaisesti.

Toteutuneen operatiivisen riskin mahdollinen vaikutus voidaan siirtää OPAn ulkopuolelle vakuuttamalla.

OPA noudattaa OP Ryhmän operatiivisten riskien hallinnan yhtenäistä järjestelmätuettua toimintamallia. OPA toteuttaa toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoitukset, jotka sisältävät liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan.

5.1 Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

OPAssa operatiivisia riskejä tunnistetaan merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä sekä ulkoistuksista. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Kerättyä tietoa käytetään suunnittelun, päätöksenteon ja johtamisen tukena.

Operatiivisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti OPAn hallitukselle sekä Operatiivisten riskien hallinta ja Compliance – osastolle.

6 Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Compliance-riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita haitallisia seuraamuksia kuten sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisösakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Compliance-riskin seurauksena voi olla myös maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Vastuu sääntelyn noudattamisesta ja noudattamisen valvonnasta OPAssa on ylimmällä ja toimivalla johdolla. Jokainen OPAn palveluksessa oleva henkilö vastaa omalta osaltaan sääntelyn noudattamisesta.

Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta. OPA on keskittänyt compliance-toiminnon keskusyhteisön riskienhallintaan.

6.1 Compliance-riskien hallinta

Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan johtamista sekä yrityskulttuuria. Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön kehitystä, ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsulttoimalla organisaatiota sääntelyn mukaisten toimintatapojen noudattamisessa sekä valvomalla organisaation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta.

6.2 Compliance-riskien seuranta ja raportointi

Compliance-riiskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti operatiivisten riskien hallinnan toimintamallin mukaisesti osana operatiivisten riskien riskikartoituksia. Compliance-toiminnassa tehdyistä havainnoista raportoidaan säännöllisesti.

7 Maineriski

Maineriskiä hallitaan ennakoivasti ja pitkäjänteisesti noudattamalla sääntelyä, finanssitoimialan hyviä käytäntöjä ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteita sekä korostamalla toiminnan ja siitä viestimisen avoimuutta. Ryhmässä noudatetaan kansainvälisiä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun periaatteita sekä kansainvälisiä sitoumuksia.

Maineriskistä raportoidaan OPAn ja keskusyhteisön johdolle säännöllisesti. Merkittävästä maineriskin toteutumisen uhasta raportoidaan välittömästi.

8 Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Luottoriskin ottamista ohjataan OP Ryhmän riskipolitiikalla. Riskipolitiikassa määritellään muun muassa tavoiteriskitaso, riskinoton linjaukset ja rajaukset sekä asiakasvalintaa ja vakuuksia koskevat periaatteet.

OPAn luottokanta muodostuu joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetetuista asuntovakuudellisista lainoista, jotka OPA ostaa OP Ryhmän osuuspankeilta sekä osuuspankkien asiakkailleen OPAn lukuun ennen 1.3.2016 myöntämistä lainoista.

OPA harjoittaa varainhankintaa laskemalla liikkeeseen joukkolainoja, joista saatuja varoja se lainaa edelleen OP Ryhmään kuuluville luottolaitoksille kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain mukaisina väliluottoina. Väliluottojen vakuutena on osuuspankkien asuntovakuudellisia lainoja.

OPAn ja osuuspankkien välisissä puitesopimuksissa sovitaan OPAn rahoituksen hyödyntämiseen liittyvistä velvoitteista ja oikeuksista sekä luottoriskin hallinnasta.

Luottopäätökset, luottojen hallinnointi ja asiakassuhteiden hoito tapahtuu osuuspankeissa OP Ryhmän ja OPAn ohjeistuksen mukaisesti. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottoprosessi ja sen laatu. Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset perustuvat voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen. Vakuuksien arvioinnissa käytetään riippumattoman arvioinnin ja varovaisen käyvän arvon periaatetta. Henkilöasiakkaiden maksukyky testataan koron nousun varalta ja asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Velallisen luottokelpoisuutta ja maksukykyä valvotaan ja maksuongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

OPAssa luottoriskien kehitystä seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan kohteita ovat muun muassa luottoluokitteluraportit, luottosalkun laatu, erääntyneet ja ongelmasaamiset.

Luottoluokittelulla ohjataan asiakasvalintaa, suhtautumista vakuusvajeeseen ja vastuiden hinnoittelua. Ryhmän ja sen pankkien uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. OP Ryhmässä on käytössä luottoriskimalleja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default). OPAn kannalta tärkein on henkilöasiakkaiden luokittelumalli, jossa sopimukset ryhmitellään maksukyvyttömyyden todennäköisyyden mukaisesti luottoluokkiin.

Luottoriskimalleja hyödynnetään laajasti luottoriskin mittaamisessa ja hallinnassa, muun muassa

- luoton myöntämisessä ja hinnoittelussa,
- rahoituksen päätösvaltuuksien määrittämisessä,
- luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa,
- luottoriskiraportoinnissa,
- vakavaraisuuslaskennan sisäisten luokitusten menetelmässä (IRBA)
- taloudellisen pääomavaateen ja odotetun tappion laskennassa ja
- saamisryhmäkohtaisten arvonalennusten laskennassa.

9 Likviditeettiriski

Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä ja rakenteellisesta rahoitusriskistä sekä varainhankinnan keskittymäriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että OP Ryhmä ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista eikä vakuustarpeista ilman vaikutusta päivittäiseen toimintaan tai pankin taloudelliseen tilaan. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleerahoitusriskistä. Varainhankinnan keskittymäriski on riski siitä, että pankin rahoitus vaikeutuu esimerkiksi yksittäiseen vastapuoleen, valuuttaan, instrumenttiin tai maturiteetti- ja kohdistuvasta tapahtumasta johtuen.

Likviditeettiriskin hallinta perustuu OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteisiin ja riskipolitiikan linjauksiin sekä asetettuihin riskilimiitteihin. Keskusyhteisön johtokunnan tase- ja riskienhallintavaliokunta hyväksyy likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman ja maksuvalmiuden hoidon jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman uhkaskenaarioiden varalle. Jatkuvuus- ja varautumissuunnitelma sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjausmallin, rahoituslähteet sekä likviditeetin hallinnan operatiivisen jatkuvuussuunnitelman.

OP Ryhmän likviditeettiasemaa hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä tavoitetasoilla, maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla, valmiustasopohjaisella jatkuvuus- ja varautumissuunnittelulla sekä tehokkaalla ja jatkuvalla likviditeettitilanteen ohjauksella.

Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmiä koskevat määräykset.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiuttaan varainhankinnan pitkäjänteisellä suunnittelulla, likviditeettireservillä ja varautumissuunnitelman mukaisilla rahoituslähteillä. Likviditeettireservi on mitoitettu siten, että se riittää maksuvalmiuskriisitilanteessa varautumissuunnitelman käyttöönoton vaatimaksi ajaksi. Reservin saamistodistuksia myymällä tai käyttämällä niitä vakuutena voidaan hankkia likviditeettiä ryhmän käyttöön. Likviditeettireservi muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin sekä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista.

OP Ryhmän keskuspankkina OP Yrityspankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin ryhmään kuuluvan yhteisön (ml. OPA) maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. Kaikki muutokset OPAn maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena OP Yrityspankin maksuvalmiusasemassa. Koko OP Ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireservi hallitaan keskitetysti ryhmän keskuspankissa.

OP Ryhmän varainhankinnan suunnittelu perustuu ennakoivaan rahoitusrakenteen suunnitteluun ja likviditeettiriskille asetettuihin riskilimiitteihin. Ryhmän varainhankinnan tärkeimmät lähteet ovat yleisötalletukset ja tukkuvarainhankinta. Tukkuvarainhankinnalla pyritään aktiivisesti ja ennakoivasti kattamaan rahoitustarpeet, jotka syntyvät taseen saatavien ja talletuskannan kasvuerosta, varainhankinnan erääntymisestä ja muista sisäisistä tavoitteista. Terve rahoitusrakenne edellyttää, että luottokantaa ja ryhmän likviditeettireserviä rahoitetaan talletusvarainhankinnan ja lyhyen varainhankinnan ohella myös pitkällä tukkuvarainhankinnalla. Varainhankinnan hajauttamisella vähennetään ryhmän riippuvuutta yksittäisestä rahoituslähteestä sekä pienennetään varainhankinnan hintariskiä. Varainhankinta hajautetaan ajallisesti, maturiteeteittain, instrumenteittain ja asiakkaittain. Jäsenpankit sijoittavat pankkikohtaiset talletusyli jäämät pääosin keskusyhteisökonsernin tileille tai sen liikkeeseen laskemiin instrumentteihin, jotta ryhmän tukkuvarainhankinnan määrää ei tarpeettomasti kasvateta. OP Yrityspankki hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan ja OPA asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

Keskusyhteisön johtokunta vastaa OP Ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta ja ohjaa maksuvalmiuden hallintaa valmiustasopohjaisen ohjausmallin mukaisesti. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan likviditeetin hallinnan jatkuvuus- ja varautumissuunnitelman mukaisesti. Kukin OP Ryhmään kuuluva yhteisö ohjaa likviditeetin hallintaansa keskusyhteisön asettamien limiittien, valvontarajojen ja ohjeiden sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämissä puitteissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

9.1 Likviditeettiriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

OP Ryhmälle likviditeettiriskin riskilimiitit on asetettu rakenteellista rahoitusriskiä ohjaaville aikaluokittaisille nettokassavirroille ja maksuvalmiusvaatimukselle (LCR, Liquidity Coverage Ratio). Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaperiodeilla. OPAn liikkeeseenlaskemiin katettuihin jvk-lainoihin kohdistuu jälleenrahoitusriski. Pitkäaikaisen varainhankinnan erääntymistä seurataan erääntymisjakaumalla, jolle on asetettu limiittejä. OP Ryhmän ja OPAn rakenteellista rahoitusriskiä seurataan kuukausittain.

Ryhmätasoisesti seurataan myös maksuvalmiusriskiä likviditeetin stressitestaukseen perustuvissa skenaarioissa. Maksuvalmiusriskin mittarit kertovat, kuinka pitkäksi aikaa likviditeettireservi riittää kattamaan ryhmästä päivittäin ulos maksettavat tiedossa olevat ja ennakoitujen nettokassavirrat sekä odottamattoman likviditeettistressiskenaarion. Maksuvalmiusriskiä seurataan päivittäin.

10 Markkinariskit

Markkinariskit muodostuvat hintojen, volatiliteetin ja markkinalikviditeetin muutoksista rahoitusmarkkinoilla.

Merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen eli rahoitustaseeseen korkotuloriski. Markkinariskiä voi muodostua myös sijoitustoiminnasta. OPA pyrkii jatkuvalla rahoitus- ja maksuvalmiussuunnittelulla siihen, ettei sille syntyisi merkittäviä rahoitusyljäämiä sijoitettavaksi. Sijoituksia valtion ja muiden pankkien saamistodistuksiin voidaan käyttää myös kiinnitysluottopankkilain tarkoituksena täytevakuuksina.

Sijoituspäätöstä tehdessä arvioidaan sijoituksen vaikutus korko- ja rahoitusriskiin.

Markkinariskien hallinnan tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden liialliseen heikkenemiseen OPAssa.

Markkinariskien ottamista ohjaavia ja rajoittavia ohjeita ovat OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteet ja niitä täydentävä ryhmän riskipolitiikka, keskusyhteisön riskienhallintaohjeistus sekä limiitit ja valvontarajat.

10.1 Korkoriski

OPAn korkoriski liittyy luotonannon ja varainhankinnan korkoperusteiden eroavaisuuksiin. Korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti johdannaisilla ja luotonannon tuote- ja ehtovalikoiman sekä varainhankinnan korkosidonnaisuuksien ja korontarkistusajankohtien säätelyllä. OPA solmii johdannaissopimuksia vain suojaamistarkoituksessa ja niiden vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

10.2 Seuranta ja raportointi

Markkinariskeistä raportoidaan kuukausittain. Keskusyhteisön riskienhallinta tuottaa markkinariskiraportit OPAlle ja raportoi koko OP Ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä keskusyhteisön johdolle säännöllisesti.

Johdannaisten riskiä seurataan osana positioiden riskejä samoilla mittareilla kuin tasepositioissakin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. Korkokate, teur	2016	2015
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta		
Korot	506	134
Negatiiviset korot	-141	
Saamisista asiakkailta	95 613	119 571
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-11 020	-13 351
Muut korkotuotot	20	8
Yhteensä	84 978	106 362
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	768	4 501
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-143 710	-39 252
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	151 748	67 757
Muut korkokulut	0	2
Yhteensä	8 807	33 007
Korkokate	76 171	73 355
Suojauslaskennan nettotulos		
Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on -34 992 (73 813) ja suojauskohteiden nettotulos on 34 992 (-73 813).		

LIITE 4. Nettopalkkiotuotot, teur	2016	2015
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	7 119	6 460
Yhteensä	7 119	6 460
Palkkiokulut		
Antolainauksesta	6 977	6 368
Toimitusmaksut pankkeille	47 783	43 363
Arvopapereista	111	85
Muut	6	5
Yhteensä	54 876	49 821
Nettopalkkiotuotot	-47 757	-43 361
LIITE 5. Sijoitustoiminnan nettotuotot, teur	2016	2015
Myytävässä olevien varojen nettotuotot		
Osingot	7	22
Yhteensä	7	22
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavien nettotuotot		
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Suojauslaskennan nettotuotot	0	
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	0
Yhteensä	0	0
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	7	22

LIITE 6. Henkilöstökulut, teur	2016	2015
Palkat ja palkkiot	261	293
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	42	47
Etuuspohjaiset järjestelyt	11	32
Yhteensä	53	79
Muut henkilösivukulut	8	10
Henkilöstökulut yhteensä	321	382

LIITE 7. Poistot ja arvonalentumiset, teur	2016	2015
Poistot		
Aineettomista hyödykkeistä	836	716
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	836	716

LIITE 8. Liiketoiminnan muut kulut, teur	2016	2015
Vuokratkulut	53	59
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	285	362
Jäsenmaksut	74	105
Toimistokulut	182	157
ICT-kulut	2 661	2 349
Yhteyskulut	31	44
Markkinointikulut	5	5
Muut hallinnon kulut	149	57
Vakuutus- ja varmuuskulut	82	49
Muut	721	633
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	4 243	3 821

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastuksesta	6	11
Tilintarkastajan muut lausunnot		
Veroneuvonta		
Muut palvelut	15	46
Yhteensä	21	57

LIITE 9. Saamisten arvonalentumiset, teur	2016	2015
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	-28	-35
Palautukset poistetuista saamisista	5	3
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäys	-239	-82
Saamiskohtaisten arvonalentumisten vähennys	3	14
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-141	310
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	-400	210

LIITE 10. Tuloverot, teur	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	4 558	4 965
Edellisten tilikausien verot	38	0
Laskennalliset verot	-30	56
Tuloslaskelman verot	4 566	5 020
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0 %	20,0 %

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	22 643	25 308
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	4 529	5 062
Edellisten tilikausien verot	38	0
Muut	-1	-41
Tuloslaskelman verot	4 566	5 020

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 11. Saamiset luottolaitoksilta, teur	31.12.2016	31.12.2015
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	451 787	245 120
Muut		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat OP Ryhman yhteisoilla	1 852 769	743 369
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	2 304 556	988 490

LIITE 12. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2016	31.12.2015
Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	220 461	192 206
Johdannaissopimukset yhteensä	220 461	192 206

Johdannaissopimukset on kerronnut tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 13. Saamiset asiakkailta, teur	31.12.2016	31.12.2015
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	9 040 221	9 610 533
Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-311	-170
Saamiskohtaiset arvonalentumiset	-347	-111
Saamiset asiakkailta yhteensä	9 039 563	9 610 252

LIITE 14. Sijoitusomaisuus, teur	31.12.2016	31.12.2015
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet, ei noteeratut	40	40
Sijoitusomaisuus yhteensä	40	40

Muut kuin julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintamenoon.

LIITE 15. Aineettomat hyödykkeet, teur	31.12.2016	31.12.2015
Ohjelmistot, lisenssit ja käyttöoikeudet	1 739	2 575
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	1 739	2 575

Aineettomien hyödykkeiden muutokset

	31.12.2016		
	Ohjelmistot	Ohjelmistot / rahoitusleasing	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 523	1 454	4 977
Lisäykset			
Vähennykset			
Siirrot erien välillä			
Hankintameno 31.12.	3 523	1 454	4 977
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	948	1 454	2 402
Tilikauden poistot	836		836
Vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.			
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	1 784	1 454	3 238
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 739		1 739
josta keskeneräiset hankinnat	-		-

	31.12.2015		
	Ohjelmistot	Ohjelmistot / rahoitusleasing	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 842	1 454	4 295
Lisäykset	681		681
Vähennykset			
Siirrot erien välillä			
Hankintameno 31.12.	3 523	1 454	4 977
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	232	1 454	1 686
Tilikauden poistot	716		716
Vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.			
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	948	1 454	2 402
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 575		2 575
josta keskeneräiset hankinnat	-		-

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään 'Poistot ja arvonalentumiset'. Yhtiöllä ei ole ollut arvonalentumisia.

LIITE 16. Muut varat, teur	31.12.2016	31.12.2015
Eläkevarat	84	92
Siirtosaamiset		
Korot	55 750	78 248
Muut	379	483
Yhteensä	56 212	78 823

Eläkevarojen laskenta on selvitetty liitteessä 21 Muut velat.

LIITE 17. Verosaamiset, teur	31.12.2016	31.12.2015
Tuloverosaamiset	444	
Laskennalliset verosaamiset	15	
Verosaamiset yhteensä	460	

Tuloverovelat		1 283
Laskennalliset verovelat		43
Verovelat yhteensä		1 325

Verosaamisten ja -velkojen erittely

Laskennalliset verosaamiset

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	30	2
Muista eristä	62	34
Netotettu laskennallisista verovelosta	-77	-36
Yhteensä	15	0

Laskennalliset verovelat

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	17	18
Muista eristä	60	60
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-77	-35
Yhteensä	0	43

Laskennallisten verojen muutokset

Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	-43	59
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	2	6
Muut	28	-62
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaisien eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	28	-46
Laskennalliset verosaamiset/-velat yhteensä 31.12.	15	-43

Tuloverosaamiset/-velat	444	-1 283
Verosaamiset ja -velat yhteensä	460	-1 325

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 18. Velat luottolaitoksille, teur	31.12.2016	31.12.2015
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Muut velat	1 888 000	1 375 000
Velat luottolaitoksille yhteensä	1 888 000	1 375 000

LIITE 19. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2016	31.12.2015
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	6 233	12 971
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset yhteensä	6 233	12 971

Johdannaissopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 20. Yliseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, teur	Keskkorko%	31.12.2016	Keskkorko%	31.12.2015
Joukkovelkakirjalainat	1,17	9 277 801	1,52	9 002 669
Yliseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		9 277 801		9 002 669

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen lasketut pitkäaikaiset lainat

Laina	Kirjanpitoarvo	Korkosidonnaisuus	Nimelliskorko-%	Eräpäivä
OP Mortgage Bank Covered Bond 2011	997 839	Kiinteä	3,500	11.7.2018
OP Mortgage Bank Covered Bond 2012	1 249 414	Kiinteä	1,625	23.5.2017
OP Mortgage Bank Private Placement 2012	99 992	Vaihtuva	3 kk eb	24.8.2017
OP Mortgage Bank rekisteröity Covered Bond (NSV)	114 758	Kiinteä	2,157	12.11.2024
OP Mortgage Bank Private Placement 2012	100 000	Vaihtuva	3 kk eb	18.12.2018
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	996 387	Kiinteä	1,500	17.3.2021
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	996 952	Kiinteä	0,750	11.6.2019
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	996 510	Kiinteä	1,000	28.11.2024
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	19 979	Kiinteä	0,250	27.5.2020
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	1 246 507	Kiinteä	0,250	23.11.2020
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	995 971	Kiinteä	0,625	4.9.2022
OP Mortgage Bank Covered Bond 2016	1 244 077	Kiinteä	0,250	11.5.2023
Arvostus	9 058 386			
Yhteensä	9 277 801			

LIITE 21. Muut velat, teur	31.12.2016	31.12.2015
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	0	92
Eläkevelat	149	8
Siirtovelat		
Korkovelat	72 292	103 512
Muut siirtovelat	4 603	4 277
Ostolaskuvelat	216	273
Muut	116	322
Muut velat yhteensä	77 375	108 485

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä. Lisäeläkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä ja samoin kuin eläkekassassa hoidettu TyEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TyEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina. Yhtiön vastuulla olevien eläkevastuiden määrä ei ole olennainen.

Työeläkejärjestelmän etuudet ovat olleet vuoden 2016 loppuun vanhuuseläke, osa-aikaläke, työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet. TyEL:n mukaisen vanhuuseläkkeen eläkeikä on 63–68 vuotta. Eduskunta säätö 2015 uuden TyEL:n tulevaisuuteen voimaan vuodesta 2017. Hyväksytty laki muuttaa etuuksia, korvaa osa-aikaläkkeen osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä sekä lisää uuden etuuden, työuueläkkeen. Lakimuutoksen aiheuttamat etuuskien muutokset on huomioitu OP-Eläkekassan vuoden 2015 tilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti. Kuolevuusmuutos tehtiin 31.12.2016. Se kasvatti veloitteita 9 tuhatta euroa, joka kirjattiin laajaan tulokseen.

OP-Eläkekassan/OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatoriskiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

Etuuspoijjalsten eläkejärjestelyjen tasearvot, teur	Etuuspoijjalset eläkeveloitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Avaava tase 1.1.	489	643	-573	-527	-84	115
Tuloslaskelmaan kirjatut etuuspoijjalset eläkekulut						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	19	35			19	35
Korkokulu (-tuotto)	11	13	-13	-10	-2	2
Järjestelyn supistamisen, veloitteen täyttämisen tai aiempaan työsuoritukseen perustuvan menon vaikutus		2				2
Hallintokulut			0	1	0	1
Yhteensä	30	49	-12	-10	17	40
Muuhin laajan tuloksen erin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	106	-208			106	-208
Väestötalastollisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	9				9	
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	-2	1	2	-1		
Kokemusperäiset tarkistukset	17	4			17	4
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspoijjalisen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää (-)			6	-27	6	-27
Yhteensä	130	-203	8	-29	138	-231
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut			-6	-7	-6	-7
Maksetut etuudet	-15		15			
Yhteensä	-15		9	-7	-6	-7
Päättävä tase 31.12.	634	489	-569	-573	65	-84
Taseeseen kirjatut velat ja varat, teur					31.12.2016	31.12.2015
Nettovelat /-varat (Eläkesäätiö)					-84	-92
Nettovelat /-varat (Eläkekassa)					149	8
Nettovelat (-varat) yhteensä					65	-84
Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2016, teur						Yhteensä
Osakkeet ja osuudet						54
Joukkovelkakirjalainat						139
Kilnteistöt						42
Sijoitusrahastot						316
Strukturoidut sijoitukset						2
Johdannaiset						0
Muut varat						17
Yhteensä						569
Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2015, teur						Yhteensä
Osakkeet ja osuudet						31
Joukkovelkakirjalainat						108
Kilnteistöt						43
Sijoitusrahastot						343
Strukturoidut sijoitukset						2
Johdannaiset						0
Muut varat						48
Yhteensä						573
Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2016					Eläkekassa	Eläkesäätiö
Diskonnttauskorko, %					1,8	1,6
Tuleva palkankorotusolettama, %					2,5	2,3
Tulevat eläkkeiden korotukset, %					1,3	1,7
Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2015					Eläkekassa	Eläkesäätiö
Diskonnttauskorko, %					2,3	2,1
Tuleva palkankorotusolettama, %					1,6	1,6
Tulevat eläkkeiden korotukset, %					1,0	1,2

LIITE 22. Oma pääoma, teur	31.12.2016	31.12.2015
Osakepääoma	60 000	60 000
Vapaat rahastot	245 000	245 000
Kertyneet voittovarat		
Edellisten kausien voitto	50 545	46 649
Tilikauden tulos	18 077	20 288
Oma pääoma yhteensä	373 622	371 937
Kehittämismenot (Jakokelvoton erä)	-1 739	
Jakokelpoiset varat	311 883	311 937
Voitonjakokelpoiset varat	66 883	66 937

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto on muodostunut OP Osuuskunnan 245 000 000 euron pääomasijoituksesta.

Osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä

	Yhteensä
Osakepääoma, tuhatta euroa	60 000
Osakkeita, kpl	76 592
Osuus osakepääomasta, %	100

OP Osuuskunnan omistus OP-Asuntoluottopankki Oyj:stä on 100 prosenttia.

Yhtiön vähimmäispääoma on kahdeksanmiljoonaa viisisataatuhatta (8.500.000) euroa ja enimmäispääoma satavisikymmentämiljoonaa (150.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Osakkeita on vähintään 34.000 kappaletta ja enintään 136.000 kappaletta. Osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön suostumus. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 23. Taseen luokittelu, teur

Varat	Käypään arvoon tulos-		Myytävikissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	Lainat ja saamiset	teisesesti kirjattavat- vaikut-			
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	2 304 556			2 304 556	2 304 556
Johdannaissopimukset		220 461		220 461	220 461
Saamiset asiakkailta	9 039 563			9 039 563	9 039 563
Osakkeet ja osuudet			40	40	40
Muut saamiset	56 212			56 212	56 212
Muut varat	2 199			2 199	2 199
Yhteensä 31.12.2016	11 402 530	220 461	40	11 623 031	11 623 031

Velat	Käypään arvoon tulos-		Muut velat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	Lainat ja saamiset	teisesesti kirjattavat- vaikut-			
Velat luottolaitoksille			1 888 000	1 888 000	1 888 000
Johdannaissopimukset		6 233		6 233	6 233
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			9 277 801	9 277 801	9 278 078
Muut velat			77 375	77 375	77 375
Yhteensä 31.12.2016		6 233	11 243 176	11 249 409	11 249 687

Varat	Käypään arvoon tulos-		Myytävikissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	Lainat ja saamiset	teisesesti kirjattavat- vaikut-			
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	988 490			988 490	988 490
Johdannaissopimukset		192 206		192 206	192 206
Saamiset asiakkailta	9 610 252			9 610 252	9 610 252
Osakkeet ja osuudet			40	40	40
Muut saamiset	78 823			78 823	78 823
Muut varat	2 575			2 575	2 575
Yhteensä 31.12.2015	10 680 140	192 206	40	10 872 386	10 872 386

Velat	Käypään arvoon tulos-		Muut velat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
	Lainat ja saamiset	teisesesti kirjattavat- vaikut-			
Velat luottolaitoksille			1 375 000	1 375 000	1 375 000
Johdannaissopimukset		12 971		12 971	12 971
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			9 002 669	9 002 669	9 222 310
Muut velat			109 810	109 810	109 810
Yhteensä 31.12.2015		12 971	10 487 479	10 500 450	10 720 091

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakilintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 277 485 tuhatta euroa (219 641) kirjanpitoarvoa korkeampi.

LIITE 24. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti, teur

	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut varat	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissovimukset	220 461		220 461
Yhteensä	220 461		220 461
	31.12.2015	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut varat	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissovimukset	192 206		192 206
Yhteensä	192 206		192 206
	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut velat	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissovimukset	6 233		6 233
Yhteensä	6 233		6 233
	31.12.2015	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Toistuvasti käyplin arvolhin arvostetut velat	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Johdannaissovimukset	12 971		12 971
Yhteensä	12 971		12 971
	31.12.2016	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käyplin arvolhin	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 277 801	9 189 185	366 101
Yhteensä	9 277 801	9 189 185	366 101
	31.12.2015	Käyvän arvon arvostus tilikauden lopussa	
Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käyplin arvolhin	Tasearvo	Taso 1*	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 002 669	8 872 880	349 430
Yhteensä	9 002 669	8 872 880	349 430

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörssiissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu OP Ryhmässä OTC-johdannaiset, yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

Siirrot toistuvasti käypään arvoon arvostettavien hierarkiatasojen välillä

OP-Asuntoluottopankki Oyj:llä ei ole siirtoja käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä.

VASTUUSITOUUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 25. Taseen ulkopuoliset sitoumukset, teur	31.12.2016	31.12.2015
Sitovat luottolupaukset	8	858
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	8	858

LIITE 26. Vuokrasopimukset, teur	31.12.2016	31.12.2015
---	-------------------	-------------------

OP-Asuntoluottopankki Oyj vuokralle ottajana

OP-Asuntoluottopankki Oyj on vuokrannut toimitilat OP-Palvelut Oy:ltä ja Tornion Osuuspankilta.

Maksetut toimitilojen vuokrat	49	54
-------------------------------	----	----

LIITE 27. Johdannaissopimukset, teur**Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2016**

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
	Alle 1v	1-5v	>5 v				
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 759 875	8 216 977	6 838 247	17 815 099	220 461	6 233	414 976
Korkojohdannaiset yhteensä	2 759 875	8 216 977	6 838 247	17 815 099	220 461	6 233	414 976

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2015

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
	Alle 1v	1-5v	>5 v				
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 387 456	8 816 977	7 118 958	18 323 391	192 206	12 971	411 985
Korkojohdannaiset yhteensä	2 387 456	8 816 977	7 118 958	18 323 391	192 206	12 971	411 985

MUUT LIITETIEDOT**LIITE 28. Henkilöstö ja lähipiiri**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin vuonna 2016 viisi (5) henkilöä.

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n lähipiiriin muodostavat OP Osuuskunta tytäryhtiöineen, OP Ryhmän eläkevakuutusyhteisöt OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö sekä yhtiön hallintohenkilöt. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n hallintohenkilöihin luetaan OP-Asuntoluottopankki Oyj:n toimitusjohtaja, hallituksen jäsenet ja näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöillä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa, teur

	2016		2015	
	OP Osuuskunta	Muut	OP Osuuskunta	Muut
Muut saamiset		722 884		424 691
Muut velat	6	2 015 554	0	1 562 291
Korkotuotot		10 123		8 578
Korkokulut		138 504		20 488
Nettopalkkiotuotot		-9 620		-6 029
Liiketoiminnan kulut	548	2 011	94	2 420

Lähipiirin omistamat osakkeet

Emoyhtiö omistaa kaikki osakkeet, 76 592 kpl.

LIITE 29. Muuttuva palkitseminen**Henkilöstörahasto**

OP-Asuntoluottopankki liittyi OP-Henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2016 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle:

OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET1), molemmat painolla 30 % sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %. Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2016 on noin 5,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2016 kirjattiin palkkioita yhteensä 13 tuhatta euroa (13).

Palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajako on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön. Palkkioiden enimmäismäärät on rajattu.

LIITE 30. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

LIITE 31. Omat varat ja vakavaraisuus

Omien varojen ja vakavaraisuuden tiedot on esitetty toimintakertomuksessa.

LIITE 32. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistaplot

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n rahoitusvarat koostuvat liitetiedoissa 11-14 esitetyistä eristä. Rahoitusvaroista on kirjattu saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia 141 tuhatta euroa (-310).

LIITE 33. Vastuut, teur

	31.12.2016			31.12.2015		
	Kotimaa			Kotimaa		
	Kirjanpito- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko	Kirjanpito- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	2 304 556		124	988 490		109
Saamiset asiakkailta	9 039 563	658	5 238	9 610 252	278	5 018
Johdannaissopimukset	220 461			192 206		
Yhteensä	11 564 581	658	5 362	10 790 948	278	5 126
Taseen ulkopuolliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	8			858		
Yhteensä	8			858		
Vastuut yhteensä	11 564 589	658	5 362	10 791 806	278	5 126

LIITE 34. Vastuut sektoreittain, teur

	31.12.2016			31.12.2015		
	Taseen netto-vastuut	Taseen ulko- puolliset		Taseen netto-vastuut	Taseen ulkopuolliset	
	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä	Kotimaiset	Kotimaiset	Yhteensä
Yritykset	13 705		13 705	16 760		16 760
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 524 894		2 524 894	1 180 804		1 180 804
Kotitaloudet	9 031 096	8	9 031 104	9 598 510	858	9 599 368
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						
Yhteensä	11 569 695	8	11 569 703	10 796 074	858	10 796 932

LIITE 35. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset, teur

31.12.2016	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon-alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	2 304 556		2 304 556		2 304 556
Saamiset asiakkailta	9 039 609	612	9 040 221	658	9 039 563
Yhteensä	11 344 165	612	11 344 777	658	11 344 120

Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain

Yritykset	13 702		13 702	2	13 700
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 304 556		2 304 556		2 304 556
Kotitaloudet	9 025 907	612	9 026 519	656	9 025 863
Yhteensä	11 344 165	612	11 344 777	658	11 344 120

31.12.2015	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon-alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	988 490		988 490		988 490
Saamiset asiakkailta	9 603 924	386	9 604 310	278	9 604 032
Yhteensä	10 592 413	386	10 592 800	278	10 592 521

Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain

Yritykset	16 755		16 755	2	16 753
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	988 490		988 490		988 490
Kotitaloudet	9 587 169	386	9 587 555	276	9 587 279
Yhteensä	10 592 413	386	10 592 800	278	10 592 521

31.12.2016	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarästit	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
Ongelmasaamiset							
Saamiset luottolaitoksilta							
Saamiset asiakkailta	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347
Yhteensä	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347

Ongelmasaamiset sektoreittain

Yritykset						2	
Kotitaloudet	260 263	612	260 876	2 385	65	309	347
Yhteensä	260 263	612	260 876	2 385	65	311	347

31.12.2015	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarästit	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
Ongelmasaamiset							
Saamiset luottolaitoksilta							
Saamiset asiakkailta	171 566	386	171 953	2 192	53	170	108
Yhteensä	171 566	386	171 953	2 192	53	170	108

Ongelmasaamiset sektoreittain

Yritykset						2	
Kotitaloudet	171 566	386	171 953	2 192	53	168	108
Yhteensä	171 566	386	171 953	2 192	53	170	108

31.12.2016	Terveet/ Performing	Järjestämät-tömät/ Non-performing	Non-performing	Kanta yhteensä	Arvon-alentumiset yhteensä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Ongelmasaamiset						
Yli 90 pv erääntyneet		11 922		11 922	287	11 636
Maksukyvyttömiksi luokitellut		1 740		1 740	7	1 733
Lainanhoidojoukot						
Uudelleen neuvoteltu	242 852	4 362		247 213	54	247 160
Yhteensä	242 852	18 024		260 876	347	260 529

31.12.2015	Terveet/ Performing	Järjestämät-tömät/ Non-performing	Non-performing	Kanta yhteensä	Arvon-alentumiset yhteensä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Ongelmasaamiset						
Yli 90 pv erääntyneet		6 389		6 389	66	6 323
Maksukyvyttömiksi luokitellut		501		501		501
Lainanhoidojoukot						
Uudelleen neuvoteltu	163 942	1 120		165 062	42	165 021
Yhteensä	163 942	8 010		171 953	108	171 844

Luottokanta oli hajautunutta. OP-Asuntoluottopankki Oy:llä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittäisivät 10% omista varoista.

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan kahden heikoimman luottoluokan (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) omaavat sopimukset. Lainanhoidojoukoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyysta johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk.

LIITE 36. Vastuut luottokelpoisuusluokittain, teur

	31.12.2016	31.12.2015
Henkilövastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen henkilövastuut luokka A	7 104 462	7 743 054
Taseen henkilövastuut luokka B	1 441 250	1 353 968
Taseen henkilövastuut luokka C	309 257	334 168
Taseen henkilövastuut luokka D	117 657	114 482
Taseen henkilövastuut luokka E	51 639	48 624
Taseen henkilövastuut luokka F	10 967	4 214
Taseen henkilövastuut luokittelematon	-4 137	
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut A	8	695
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut B	0	12
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut C		0
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut luokittelematon		151
Henkilövastuut yhteensä	9 031 104	9 599 368
Yritysvastuut luottokelpoisuusluokittain	31.12.2016	31.12.2015
Taseen yritysvastuut luokka 2,0		132
Taseen yritysvastuut luokka 4,5	1 271	4 926
Taseen yritysvastuut luokka 5,0	5 457	6 731
Taseen yritysvastuut luokka 5,5	4 369	2 250
Taseen yritysvastuut luokka 6,0	769	2 079
Taseen yritysvastuut luokka 6,5	663	131
Taseen yritysvastuut luokka 7,0	1 095	326
Taseen yritysvastuut luokka 7,5	66	
Taseen yritysvastuut luokka 8,0	14	17
Taseen yritysvastuut luokka 10,0	0	169
Taseen yritysvastuut luokittelematon		0
Yritysvastuut yhteensä	13 705	16 760

LIITE 37. Varainhankinnan rakenne, teur

	31.12.2016	Osuus, %	31.12.2015	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	1 888 000	16,3	1 375 000	12,7
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	9 277 801	79,9	9 002 669	82,9
Muut velat	77 375	0,7	108 485	1,0
Oma pääoma	373 622	3,2	371 937	3,4
Yhteensä	11 616 798	100,0	10 858 091	100,0

LIITE 38. Raholusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan, teur

31.12.2016	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Raholusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	451 787		733 369	1 119 400		2 304 556
Saamiset asiakkailta	240 756	698 874	3 273 820	2 766 111	2 060 003	9 039 563
Raholusvarat yhteensä	692 543	698 874	4 007 189	3 885 511	2 060 003	11 344 120
Raholusvelat						
Velat luottolaitoksille	1 430 000		458 000			1 888 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 356 613	4 491 469	3 429 719		9 277 801
Raholusvelat yhteensä	1 430 000	1 356 613	4 949 469	3 429 719		11 165 801
31.12.2016	Alle 1 v	Yli 1 v				Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*	8					8
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	8					8
31.12.2015	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Raholusvarat						
Saamiset luottolaitoksilta	245 120	10 000	733 369			988 490
Saamiset asiakkailta	220 602	730 801	3 457 116	2 947 242	2 254 491	9 610 252
Raholusvarat yhteensä	465 723	740 801	4 190 485	2 947 242	2 254 491	10 598 741
Raholusvelat						
Velat luottolaitoksille	750 000	167 000	458 000			1 375 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 009 634	4 705 916	3 287 119		9 002 669
Raholusvelat yhteensä	750 000	1 176 634	5 163 916	3 287 119		10 377 669
31.12.2015	Alle 1 v	Yli 1 v				Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*	858					858
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	858					858

* Sitovat luottolupaukset

LIITE 39. Raholusriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n merkittävin rahoitusriskin lähde on keskittynyt varainhankinta. OP Ryhmän maksuvalmiuden hoito on keskitetty OP Yrityspankkiin ja tästä syystä myös OP-Asuntoluottopankki Oyj voi hyödyntää OP Ryhmän maksuvalmiusreservejä.

LIITE 40. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan, tuhatta €

Sopimuksen mukaiset uudelleenhinnoittelupäivät tai niitä aikaisemmat eräpäivät 31.12.2016.

31.12.2016	1 kk tai alle	> 1-3 kk	> 3-12 kk	> 1-2 v	> 2-5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	451 787	92 388	1 485 139		147 592	127 650	2 304 556
Saamiset asiakkailta	2 152 679	2 375 771	4 478 807	6 899	11 922	13 484	9 039 563
Rahoitusvarat yhteensä	2 604 466	2 468 159	5 963 947	6 899	159 514	141 134	11 344 120

Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 330 000	558 000					1 888 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		199 992	1 468 829	997 839	3 259 825	3 351 316	9 277 801
Rahoitusvelat yhteensä	1 330 000	757 992	1 468 829	997 839	3 259 825	3 351 316	11 165 801

31.12.2015	1 kk tai alle	> 1-3 kk	> 3-12 kk	> 1-2 v	> 2-5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	245 120	58 538	537 239		147 592		988 490
Saamiset asiakkailta	2 429 625	2 521 588	4 610 126	14 411	18 370	16 132	9 610 252
Rahoitusvarat yhteensä	2 674 745	2 580 126	5 147 366	14 411	165 962	16 132	10 598 741

Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	750 000	625 000					1 375 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		199 979	1 195 090	1 248 040	3 257 897	3 101 663	9 002 669
Rahoitusvelat yhteensä	750 000	824 979	1 195 090	1 248 040	3 257 897	3 101 663	10 377 669

LIITE 41. Korkoriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n korkoriskimittarina käytetään tunnuslukua, jossa 1 prosenttiyksikön korkotason nousun vaikutusta korkoposition nykyarvoon ilman asiakasmarginaalia verrataan pankin omiin varoihin. Vuoden lopussa tunnusluvun arvo oli -0,05 %. Pankin korkoriskiä voidaan pitää pienenä.

Korkoriskin herkkyyshanalysi

Tuhatta euroa	Riskiparametri	Muutos	Valkutus omaan pääomaan	
			31.12.2016	31.12.2015
Korkoriski	korko	1%-yksikköä	-182,6	602,4

LIITE 42. Kiinteistöriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n haltuun ei ole joutunut maksamattoman saamisen vuoksi kiinteistöjä, asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita tai osuuksia.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 2. päivänä helmikuuta 2017

Harri Luhtala
Hallituksen puheenjohtaja

Elina Ronkanen-Minogue

Hanno Hirvinen

Lauri Iloniemi
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 8. päivänä helmikuuta 2017

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Raija-Leena Hankonen
KHT

Tilintarkastuskertomus

OP Asuntoluottopankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet OP Asuntoluottopankki Oyj:n (y-tunnus 1614329-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamiset asiakkailta (tilinpäätöksen liitteet 1, 9 ja 13)

Saamiset asiakkailta on merkittävä erä OP-Asuntoluottopankin taseessa muodostaen 78 % taseen loppusummasta. Saamiset ovat OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuja asuntovakuudellisia luottoja.

Saamisten arvostamiseen liittyy johdon harkintaa, joka koskee erityisesti vakuuksien arvostamista ja arvonalentumisten määrää sekä kirjausten ajankohtaa.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Saamiskohtainen arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Ryhmäkohtaisten arvonalentumisten määrittäminen perustuu laskentamalliin, jonka perusteita OP-Asuntoluottopankki arvioi ja validoi säännönmukaisesti.

Tasearvon merkittävydestä ja arvostamiseen liittyvästä johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

Olemme arvioineet OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettaviin luottoihin liittyvän sisäisen ohjeistuksen noudattamista. Lisäksi olemme arvioineet ja testanneet lainasaamisten kirjaamiseen ja valvontaan liittyviä sisäisiä kontrolleja.

Olemme myös perehtyneet noudatettuihin arvonalentumistappioiden kirjaamisperiaatteisiin. Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt vakuuksien arvostamiseen sekä lainojen arvonalentumisten määrittämiseen ja kirjaamiseen liittyvien kontrollien testausta.

Olemme arvioineet saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten asianmukaisuutta perehtymällä käytössä olevaan saamisryhmäkohtaiseen arvonalentumismalliin ja sen validointiprosessiin.

Lisäksi olemme arvioineet saamia ja arvonalentumisia koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon tilinpäätöksestä. Vastamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsinki 8. helmikuuta 2017

KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen
KHT